

Naturstyrelsen

Brugerrådsmøde

17. november 2025

Dagsorden

1. Orientering fra NST, herunder:

- a. Nye opgaver for enheden som del af Grøn Trepark
 - i. KLP projekter (Orup Bæk og Røddinge Sø)
 - ii. Skovrejsninger
- b. Nationalpark Smålandsfarvandet
- c. Nye medarbejdere ved enheden
- d. Implementering af statsligt arbejdsprogram
- e. Status på større projekter og opgaver
 - i. LIFE ORCHIDS
 - ii. Urørt skov implementering, herunder strukturhugst Klinteskoven
 - iii. Stedet tæller X
 - iv. Røde Udfald-trappen
 - v. På sporet...
 - vi. Møns Klint som UNESCO Verdensarv
 - vii. Salg af Stevns Fyr

2. Eventuelt

1.a Nye opgaver for enheden som del af Grøn Trepark

Klima Lavbunds Projekter

Skovrejsningsprojekter

1.b Forundersøgelse af Nationalpark Smålandsfarvandet

Formål

At undersøge og vurdere, om Smålandsfarvandet lever op til krav for nationalparker.

Vi undersøger

- Natur og geologi
- Landskab og kulturhistorie
- Friluftsliv og formidling
- Erhverv og turisme
- Lokal opbakning blandt borgere, kommuner og lokale organisationer

Styregruppen anbefaler

- Om der skal etableres en nationalpark
- Forslag til afgrænsning af en nationalpark

Send holdninger, input og idéer til
smaalsandsfarvandet@nst.dk

Læs mere her:

<https://danmarksnationalparker.dk/smaalsandsfarvandet>

Temaworkshop om Friluftsliv og
Formidling d. 25. oktober på
Karrebæksminde Fjord

1.c Nye medarbejdere ved enheden

NATURPROJEKTER

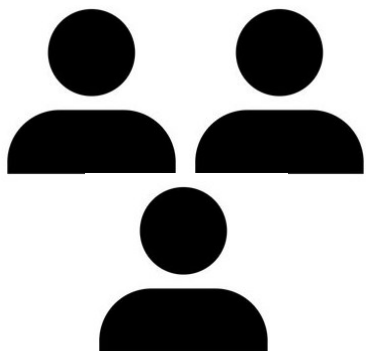
Linda

Andreas

Markus

3 nye

NATIONALPARK- FORUNDERSØGELSE

Line

Camille

AREALFORVALTNINGEN

Christian

Torsten

Kasper

Alberte

1.d Implementering af statsligt arbejdsprogram

1. Ambitiøse administrationsbesparelser

Regeringen vil gennemføre besparelser i statens administration på mindst **5,5 mia. kr.** frem mod 2030.

2. Strømlining af statslige strukturer og processer

Programmet omfatter sanering af statslige tilsyn, regler, krav og målsætninger samt opgavebortfald, for at reducere kompleksitet og bureaukrati.

3. Digitale og effektivitetsorienterede initiativer

Indsatser inkluderer bl.a. en “Digital Taskforce for kunstig intelligens”, forbedret it-styring, mere effektive indkøb og effektiv bygningsdrift i staten.

4. Omprioritering af ressourcer

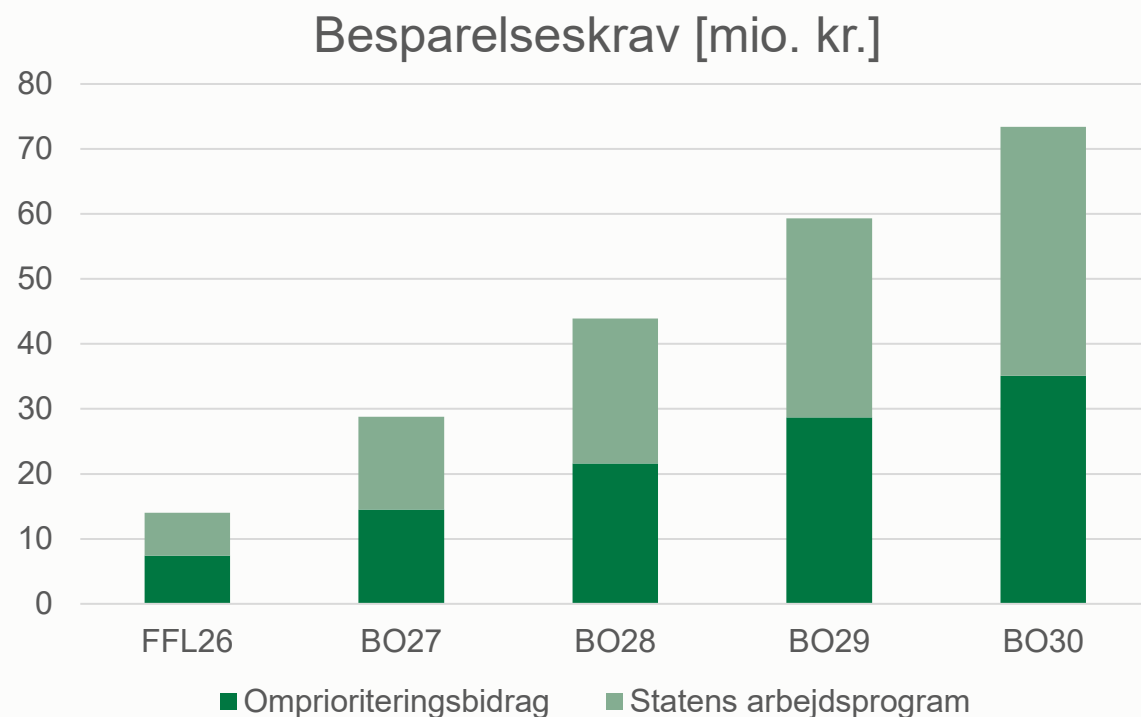
Der lægges op til at flytte ressourcer fra administrativt arbejde til kerneopgaver såsom forskning, samt begrænse implementering af nye administrative EU-krav.

5. Langsigtet, systematisk tilgang

Planen skal gennemføres over en længere periode, geografisk balanceret og med faste måltal og analyser for at følge fremskridt og sikre, at besparelserne opnås.

1.d Implementering af statsligt arbejdsprogram

Konsekvenser for Naturstyrelsen

Fokus på
kerneydelser

Pressede ressourcer
/ prioriteringsvalg

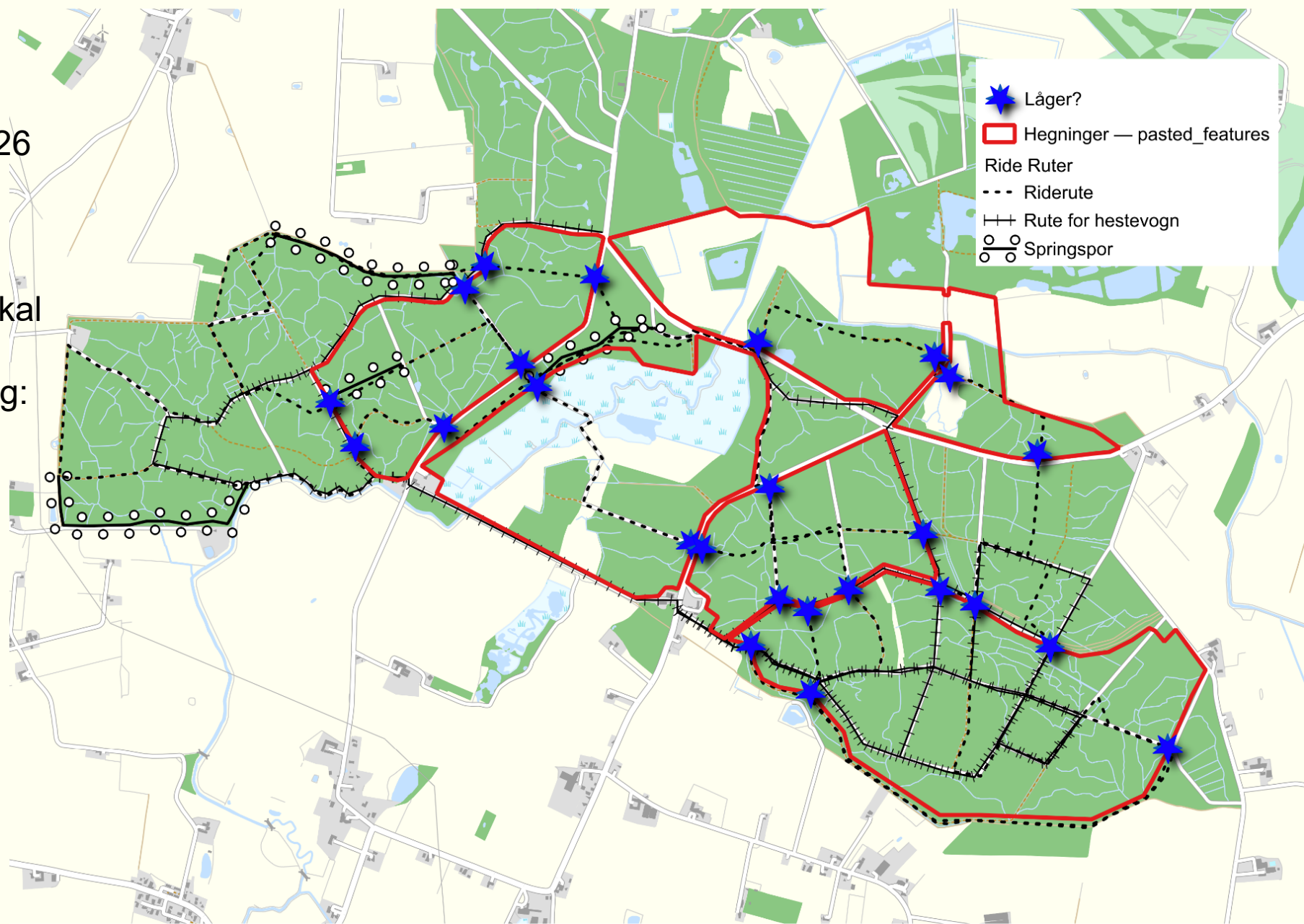
Styrket kontrol på
omkostninger og
budgetstyring

1.e.ii LIFE ORCHIDS

1.e.ii – Implementering af urørt skov - Hannenov-Ovstrup

- Hugst i Ovstrup efterår 2026
- Hugst i Hannenov 2027?
- Hegninger 2027?
 - Præcis placering af hegn, ruter og låger skal drøftes inden igangsættelse. Forslag:

1.e.ii – Implementering af urørt skov - Klinteskoven

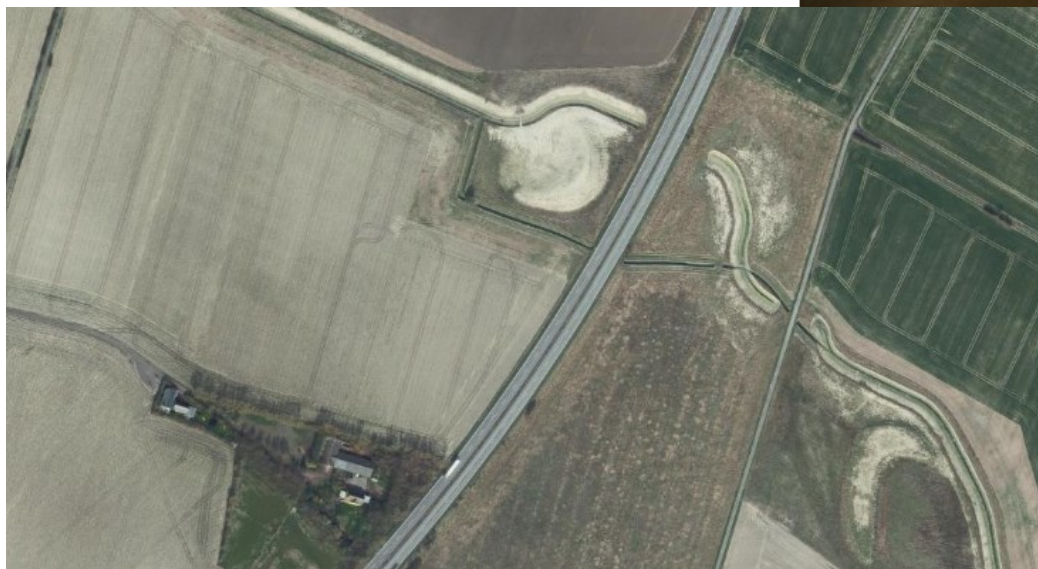
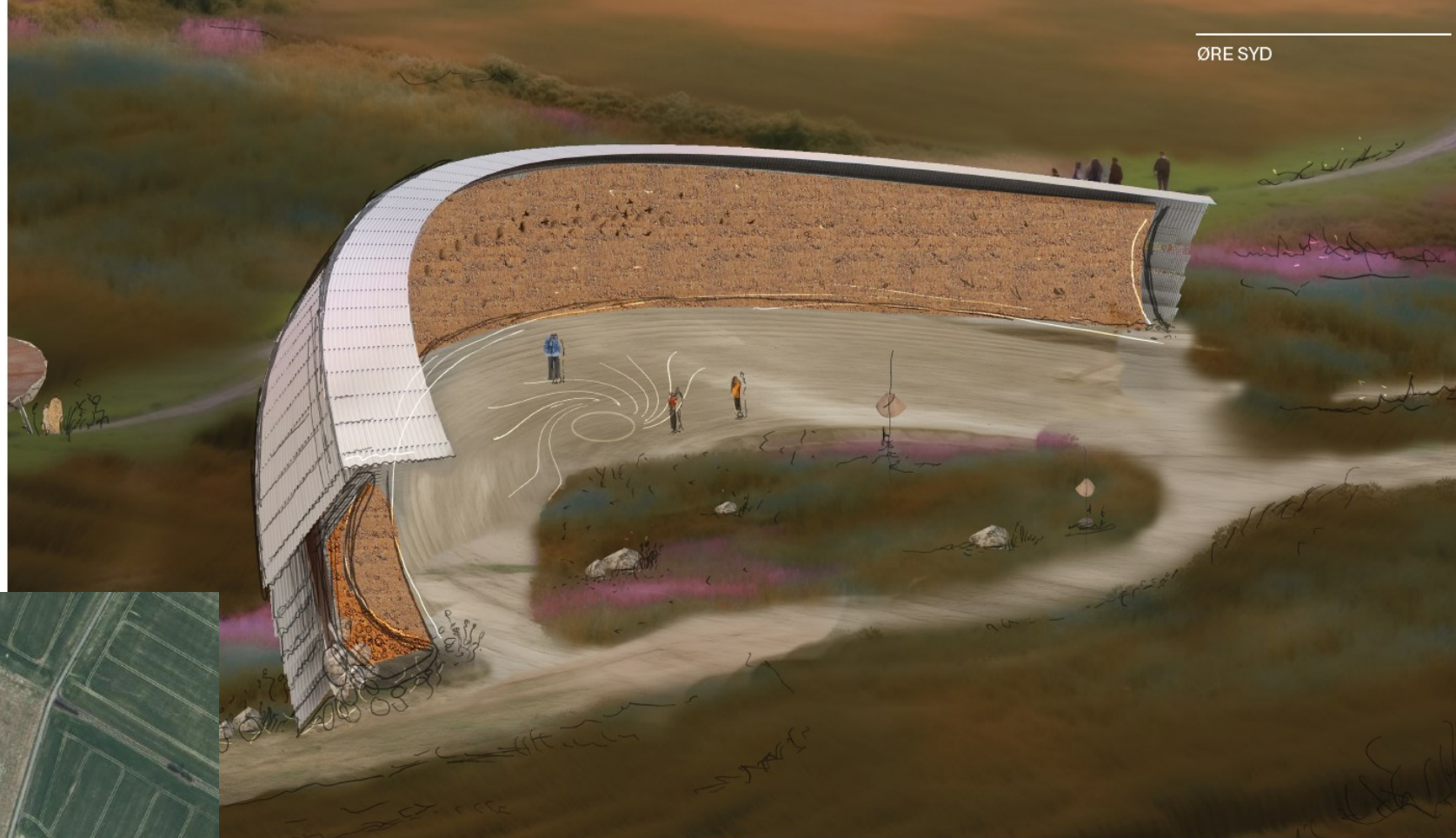
Hugsten gennemført i efteråret 2024 og hegn etableret 2025.
Mangler den sidste veteranisering og markering af ruteforløb.

1.e.iii Stedet tæller X

Der arbejdes på at indgå en endelig aftale med kunstnerteamet.

Der skal muligvis udarbejdes en profylaksebekendtgørelse.

Endelig placering usikker.

1.e.iv Røde Udfald-trappen – nyt trappe koncept

3 millioner fra NST friluftspulje
3,5 millioner fra Realdania

Idékonkurrence forventes gennemført i 2026.

Trappen forventes færdig i 2028.

Større tilgængelighed

Længere levetid

Bæredygtige
byggematerialer

Mindre påvirkning
af naturen

Mulighed for
genanvendelse

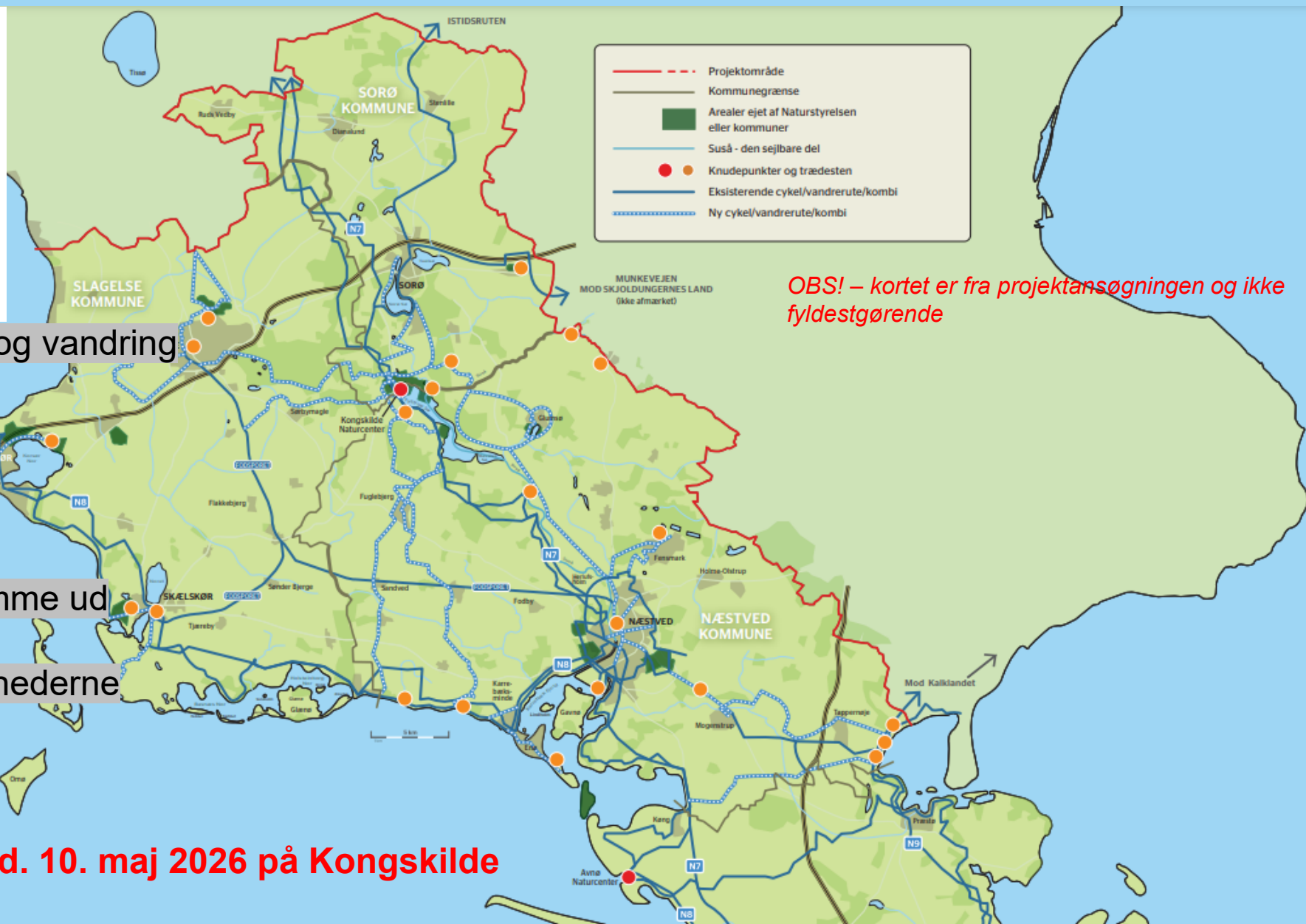

1.e.v På sporet af Sydvestsjælland's Natur

Naturområder ved Storebæltskysten og Tystrup Sø/Kongskilde skal "hænge sammen med Fodsporet"

Vi vil gerne have flere ud i det fri

- flere afmærkede ruter til cykling og vandring
- nye sammenhænge i ruterne
- bedre pausesteder på turen
- hjælpe "naturuvante" med at komme ud
- bedre formidling om friluftsmulighederne

Fejring d. 10. maj 2026 på Kongskilde

1.e.vi Møns Klint som UNESCO Verdensarv

I december 2017 godkendte daværende miljøminister Esben Lunde Larsen, at Naturstyrelsen som central lodsejer bakkede op om udarbejdelsen af ansøgning om at gøre Møns Klint til UNESCO Verdensarv.

NOMINATION OF MØNS KLINT
FOR INCLUSION ON THE UNESCO WORLD HERITAGE LIST
2024

D. 18. januar 2024 - Ansøgning om at gøre Møns Klint til UNESCO verdensarv underskrives af kulturminister Jacob Engel-Schmidt.

Ansøgningen

MØNS KLINT

The spectacular cliff site of Møns Klint comprises a uniquely exposed cross-section into one of the world's largest and most outstanding glaciotectionic complexes from the Pleistocene epoch. It represents the classic glaciotectionic site, and played a major role in the history of the discipline. This is the nomination file for the inclusion of Møns Klint as a UNESCO World Heritage Site.

Map of the nominated property and the buffer zone, including the position of the area in Denmark and in the World.

BOX 2: GLACIOTECTONICS

Glaciotectonic deformation involves glacially induced deformations in the Earth's crust, which include all manner of folds, faults, and dislocations (Aber and Ber, 2007). Disturbed strata range from unconsolidated sediments to consolidated strata as seen in the chalk sheets in Mens Klint. Glaciotectonism hence refers to the process by which proglacial and subglacial deformations are formed, and the driving cause for these deformations is the combined weight of the glacial ice and the forward movement of the glacier, which together exert differential stress on the substratum. Such stress and changes in stress may be imposed in the advancing, maximal, and retreating phases of glaciation, during which the local direction of ice movement may shift

substantially. The results in many cases are complex patterns and styles of superposed deformation (Pedersen, 2000). In addition, the process of glacial-tectonic deformation closely resembles that of thin-skinned plate-tectonic orogenic belts, and hence their architecture can prove as mini-put demonstrations of the formation of larger orogenic mountain chains. Therefore, they serve as excellent examples of tectonic forces in general, as well for educational purposes as for scientific study (Aber and Ber, 2014). Glaciotectonics also occurs during ice stagnation and downwasting of ice. However, except for water saturated intrusions, these are all related to extension style deformation, such as normal faults and gravitational slumping.

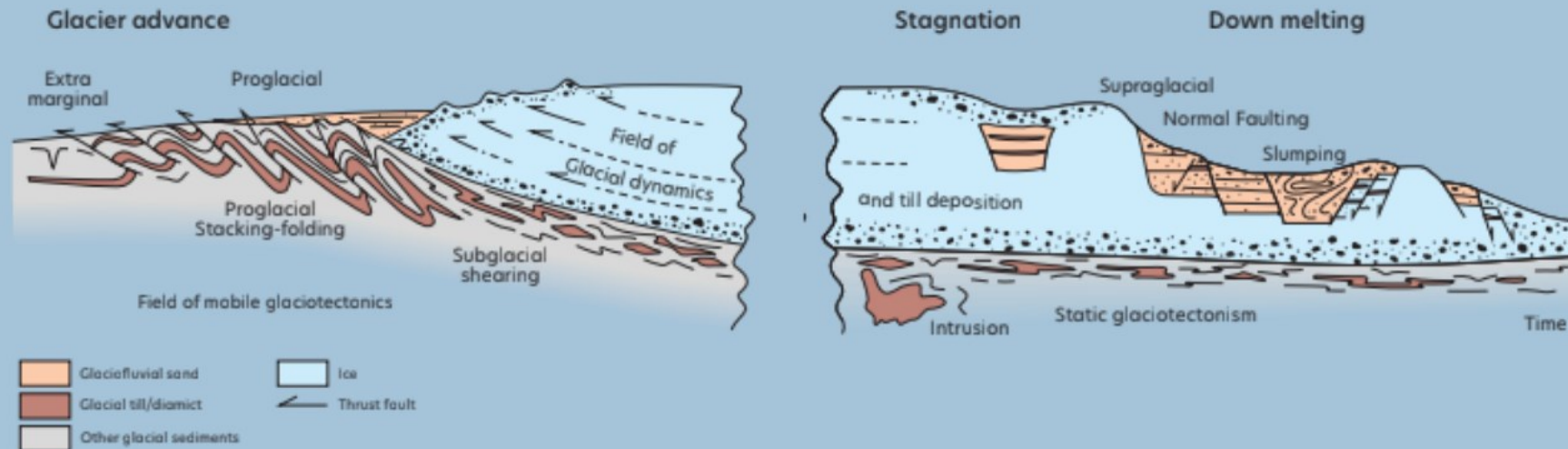

Fig. 12
Principles of active compressional glacial tectonism during ice advance (left-hand side) and passive-static glacial tectonism observed during glacier stagnation and normal deformation. Modified from Houmark-Nielsen, 1985, by Carsten Thomsen, GEUS.

Fig. 12

Beneath the glacial deposits of the ice age, the Pre-Quaternary surface below the nominated property is relatively uncomplicated, primarily consisting of Upper Cretaceous chalk (Baartman & Christensen, 1975; Surlyk et al., 2006) (Fig. 8b).

The Pre-Quaternary rocks in the cliffs at Høje Møn can be specifically assigned to the Upper and Lower Maastrichtian (Surlyk et al., 2006, 2013). The surface of the Pre-Quaternary rocks varies from 25 to 40 meters below sea level beneath the entire Møn island (Jensen, 1993; GeoAtlas Live, 2023) and is generally recorded from 25 to 30 meters below sea level in the hinterland of the Klintholm Havn just south of the nominated property, although some boreholes reveal chalk at 15 and 5 meters above sea level. In these cases, the chalk can be interpreted as two independent sheets that may have been glacially disturbed from the south-southeast, considering their alignment with the hill directions. Mapping the top of the chalk surface, which includes the dislocated Pre-Quaternary deposits, reveals distinct regions with high-lying chalk (Fig. 8b).

Along the southwestern coast, the chalk reaches sea level, while at Høje Møn, the chalk is found at 80 meters above sea level. These regions indicate areas of intense glacial tectonic activity, which is consistent with repetitive depositional sequences observed in boreholes, with Pre-Quaternary chalk interbedded with younger Quaternary sediments. Coastal sections also display dislocated stratigraphies within these regions, and some of the larger chalk sheets are suggested to be rooted in undisturbed Pre-Quaternary surfaces (Pedersen and Grøvsen, 2022). This suggests the presence of large-scale chalk sheets, up to 20–40 meters thick and several hundred meters long. However, boreholes in the hinterland reveal glacial sediments recovered a few meters below sea level, extending uninterrupted for 30 meters (Houmark-Nielsen, 2021).

The Quaternary deposits primarily consist of clayey till (i.e. moraine), meltwater gravel and sand, and to a lesser extent, fine-grained deposits. Despite the absence of larger chalk sheets within the Quaternary deposits, the glacial sediments have undergone deformation and dislocation. At high Møn, the thickness of the moraine clay exceeds 100 meters.

Fig. 9
Upper: hill-shaded digital elevation model of Møn and its surrounding waters.
Lower: geomorphological interpretation of the landforms on Møn.
Modified from Houmark-Nielsen, 2021, by Carsten Thomsen, GEUS.

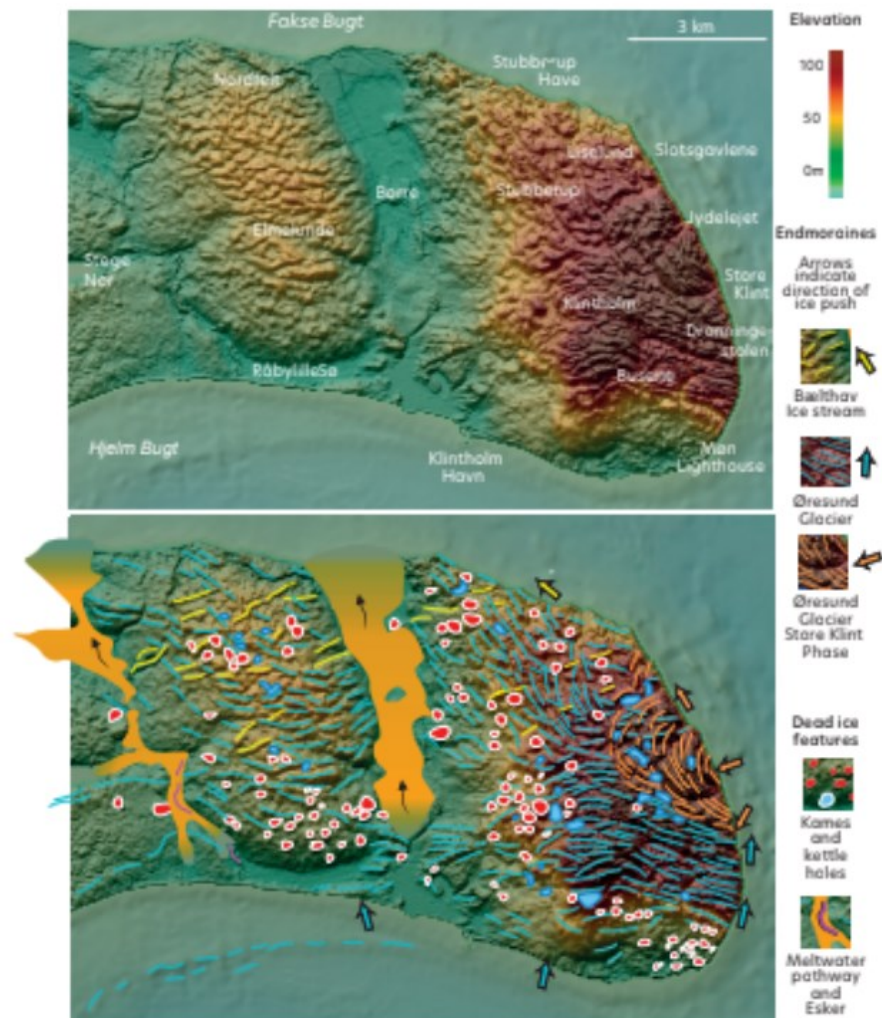

Fig. 9

Fieldmission – Besøg fra IUCN September 2024

3 større udeståender:

- Afgrænsning
- Beskyttelse/forvaltning
- Inddragelse

Supplerende materiale fremsendt februar 2025

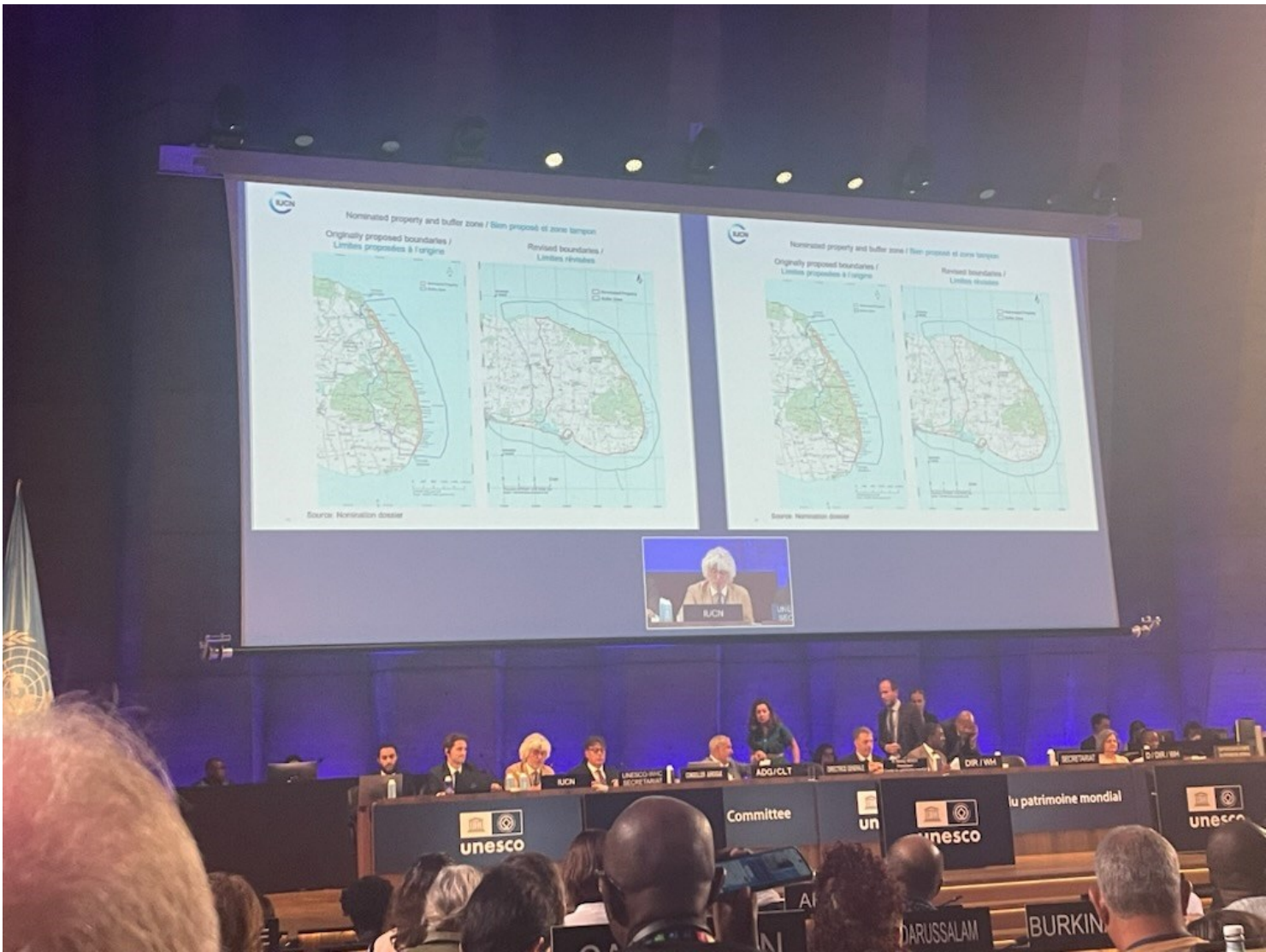
- Ny (meget større) afgrænsning
- Uddybet beskrivelse af monitorering/beskyttelse/forvaltning

11. - 13. juli 2025 - Komitémøde i Paris

Møns Klint behandles d. 13. juli.

Den 13. juli 2025

Møns Klint optages på
listen over Unesco
Verdensarv.

Belgiens ændringsforslag
støttes af en række lande:
Japan, Ukraine, Zambia,
Bulgarien, Jamaica, Syd
Korea, Italien, Tyrkiet, Saint
Vincent og Grenadinerne.

1.e.vi Møns Klint som UNESCO Verdensarv

Konsekvenser for NST?

- Større fokus
- Flere besøgende – men hvor mange?
- Monitorering af verdensarven – større viden omkring geologien

1.e.vii Salg af Stevns Fyr

NST har solgt Stevns Fyr til Stevns Kommune.

Fyret lå på et areal omsluttet af kommunens areal og allerede forpagtet af kommunen.

Et skridt i retning af en skarpere fokus på vores kerneopgave – vi skal bruge tiden og pengene på det rigtige.

2. Eventuelt

